

De Fiets ís de Schuur

De Fiets ís de Schuur*

Dr. Willem F. Roest

‘Wat kijk je toch mistroostig Ignatius’, zei Loek, een ouwe studiemaat van Ignatius. De heren zaten op een zonnig terras te praten over het succes van Ignatius’ zeilschool.

‘Als er nou iemand reden heeft om opgewekt te kijken, dan ben jij het wel. Jouw bedrijf draait toch prima.’

‘Dat wel’, zei Ignatius. ‘Maar in het hoofdseizoen zijn het lange dagen en dan is het hard werken. En nu dacht ik dat ik een hoop van mijn administratieve rompslomp vandaag de dag gemakkelijk met een computer kon regelen.’

‘Nou dat is toch zo. Er zijn genoeg pakketten op de markt waar jij mee uit de voeten kunt. En natuurlijk is Internet interessant voor je. Dan kunnen je klanten naar je toe surfen.’

Ignatius werd er niet vrolijker van. ‘Jongen, je weet niet waar je het over hebt. Gisteren heb ik met mijn zwager Theo gesproken, je hebt hem wel eens gezien. Theo heeft informatica gestudeerd, en wat hij me vertelde... Tjonge nog aan toe.’

Loek: ‘wat doet die Theo voor de kost?’

‘Nou, hij schijnt een soort data-architect te zijn bij een grote verzekeringsmaatschappij. Daar zijn ze met twaalf man al twee jaar bezig met het ontwikkelen van data-modellen. Dat kost me toch een bom duiten.’

‘En, werkt die handel?’, vroeg Loek. ‘Nog niet’, antwoordde Ignatius, ‘Theo vertelde dat ze waren overgestapt op een ander uppercasse tool dat veel beter moet zijn. Daardoor schijnen ze zeer moderne informatie engineering methoden te kunnen gebruiken.

Hij liet me een paar diagrammen zien, maar ik kon daar geen touw aan vastknopen.

Loek krabde eens achter zijn oren.

---

* Dit artikel verscheen ook in *Management & Informatie*, 4^e jaargang, juli 1996, pag. 29 t/m 32

‘Ignatius, volgens mij moet je je niet zoveel aantrekken van die Theo. Je moet gewoon proberen het walletje bij het schuurtje te houden.

Ik heb dat laatst heel anders aangepakt, en je weet dat ik mijn zaakjes goed voor elkaar heb.’

‘Nou help me dan eens op weg’, zuchtte Ignatius, ‘al is het maar om niet voor joker te staan bij die zwager van me.’

‘Eerst nog wat bestellen’, zei Loek.

‘Proost Ignatius, op je zeilschool. Laat ik beginnen met je een vraag te stellen: iets dat belangrijk genoeg is om in de schuur te zetten, wat is dat?’

‘Eh...’, aarzelde Ignatius, ‘een fiets’. Of een grasmaaier, Of een pot verf. Hou het maar op een fiets.’

‘Ok’, zei Loek, dan hebben we bij deze het begrip fiets gedefinieerd.’

‘Wait a minute makker’, riep Ignatius, ‘zo lust ik er ook nog wel een. Als ik het ding níet in de schuur zet, is het dan géén fiets?’

Loek keek hem instemmend aan.

‘Of, als ik het niet belángrijk vind om het ding binnen te zetten, is het dan óók geen fiets?’, voegde Ignatius toe.

Loek knikte. ‘Als je toch logisch bezig bent, Ignatius, wie maakt eigenlijk uit of dat ding wordt opgeborgen: de baas van de schuur? Of misschien de ontwerper van de fiets? Of de gebruiker van de fiets?’

Ignatius begon wat verbaasd te kijken. ‘Wat heeft die rotfiets in vredesnaam met software-pakketten te maken?’

Loek grijnsde, ‘meer dan je denkt. We zijn nu even begripsmatig bezig. Theo zou het een metafoor noemen, maar ik vermoed dat hij hem niet geslaagd vindt. Ga eens verder met die fietsdefinitie.’

‘Nou ja, we zitten hier toch lekker’, zei Ignatius, ‘dus ik zou zeggen, waarom moet een fiets eigenlijk in de schuur worden gezet. Ik kan hem toch ook opvouwen en in het halletje zetten, hoewel ik bij de zeilschool een prima fietsenrek heb staan.

‘Dat klinkt zeer aannemelijk’, zei Loek.

Ignatius mijmerde hardop: ‘Als ondernemer kijk ik trouwens altijd wat anders tegen dat soort vragen aan. Waarom hebben we het eigenlijk

over een fiets als één ding? Waarom niet als een frame waarop ik verschillende onderdelen kan zetten?

Dat moet natuurlijk wel een beetje makkelijk gaan: verschillende zadels, verschillende sturen; en een bagagedrager die er niet altijd op hoeft. Het hangt er maar vanaf of ik lekker door de polder wil racen, of op mijn gemak met de koters toeren.

Je brengt me met dat gemeier over begripsmatige zaken anders wél op een idee voor mijn klanten.'

'Dat is mooi meegenomen, Ignatius. Maar we zijn er nog niet. Ik heb nog zo'n vraag voor je. Eerst even laten bijvullen.'

'Ok, Ignatius, de volgende vraag. Ook nogal begripsmatig: iets dat belangrijk genoeg is om gegevens over op te bergen, wat is dat?'

'Tja, dat zou weer een fiets kunnen zijn. Maar krijgen we dan niet weer hetzelfde verhaal?'

'Even stap voor stap, Ignatius. Het zou ook een klant kunnen zijn, of een boot, of een vergunning.'

'Nou en? Toen ik begon met mijn business had ik alleen maar twee zeilboten, en toen hield ik echt geen gegevens bij over mijn klanten.

Maar daarom waren het nog wel klanten. En een zeilboot is een zeilboot, of ik er nou iets over opschrijf of niet. Waar wil je nou naartoe man?'

'Ja, sorry Ignatius, dat moet even. Dat heb ik ook niet zelf bedacht. Die zwager Theo van jou noemt iets dat belangrijk genoeg is om gegevens over op te bergen een entiteit. En dat heeft hij uiteindelijk weer van ene Peter Chen, die eind jaren zeventig het begrip entity-relationship introduceerde.'

'Ja, nu je het zegt. Die termen stonden op die diagrammen van Theo. Niet te lezen Loek. Maar ja, hij heeft ervoor gestudeerd, en ik heb niet eens mijn propedeuse economie gehaald, want ik vond die zeilbusiness veel leuker.

Maar waarom is het begrip entiteit nou zo belangrijk, want dat is toch net zo'n vaag verhaal als dat over die fiets?'

Loek schraapte zijn keel. 'Weet je Ignatius, die definitie van entiteit is de hoeksteen, het houvast en de sleutel in het denken van information engineers.'

'Is dat zo? Je kunt met zo'n definitie toch alles van betekenis laten veranderen, Loek. Dan is een entiteit toch een toverbal?'

'Ho even, Ignatius, ik zou dat niet zo tegen Theo zeggen, want die maakt je meteen uit voor digibeet. Dan krijg je gelazer in familie. Vertel eens hoe je aan die conclusie komt.'

'Loek jongen, als ik nou gewoon mijn boerenverstand gebruik, en als ik dan kijk naar een entiteit als iets wat belangrijk genoeg is om gegevens over op te bergen, dan vraag ik mij het volgende af: als ik nou geen gegevens over iets opberg. Is dat dan géén entiteit?'

Of als iets niet belangrijk is... Ik vind bijvoorbeeld mijn buurman niet belangrijk, dus is hij dan geen entiteit?'

'Dat is een rotopmerking Ignatius, ga eens verder met je schijngevecht met Theo.'

'Als die dingen te maken hebben met mijn zeilschool, wie maakt dan uit wat belangrijk is? Theo, die data-architect? Of die knaap die de spullen beheert? Dat maak ik toch zeker zelf uit!'

Dat moest Loek beamen. 'Ik moet je er nog wat bij vertellen, Ignatius. Tegenwoordig bergen data-architecten gegevens op in relationele databases. Dat kan prima werken. Maar je kunt gegevens ook opbergen in een schriftje, of in een pc.

Op pc's heb je gewone flat files met een file manager, of hypertext-files voor teksten. Dat werkt net als die helpteksten van dat tekenprogramma dat ik je laatst liet zien. Tja, en wat zijn daarbij dan nog entiteiten.'

Ignatius keek wat verveeld. 'Je trapt nu eigenlijk alleen maar open deuren in.'

'Misschien wel, maar jouw zwager werkt met entity-relationship modellen en met relationele databases, met de entiteit als sleutelbegrip. Probeer daar maar eens een boek in op te bergen, of brieven.

En dan zo dat je er gemakkelijk in kunt kijken en bladeren. Of wat aanpassen. Dan sta je mooi voor een dichte deur.'

‘Nog één vraag Loek’, zei Ignatius, ‘zien die jongens nou een bóék als entiteit? Of de hoofdstukken? Of de paragrafen? Of de plaatjes die erin staan?’

Enne, is een multi-medioshow van een mooie boot met entity-relationships te engineeren?’

‘Tja Ignatius, je hebt zelf al gezien dat een entiteit een erg vaag begrip is. Maar data-architecten hebben dat nodig om de gegevens zodanig in te delen dat ze er tabellen van kunnen maken. En daar kun je dan rijen gegevens in opbergen.’

‘Aha Loek, dus een entiteit is in feite een tabel met rijen? En een entiteit is dus niet een klant, maar de tabel waarin ik gegevens over de klant opberg?’

‘Daar komt het in wezen op neer Ignatius.’

‘En als wij nog even naar die fiets kijken Loek, dan houdt dat dus in dat niet de fiets de entiteit is, maar de schúúr!’

‘Het is nog gekker Ignatius, jouw zwager Theo praat over een fiets, en behandelt hem als een schuur. In zijn denkwereld is de fiets zowel fiets als schuur. Dus alletwee tegelijk.’

Ignatius verslikte zich bijna. ‘Tjonge... Maar Loek, wat is in jouw ogen dan een behoorlijke definitie van entiteit?’

‘Gewoon een record, een eenheid van vastlegging en behandeling voor een database-manager of voor een programma.’

Meestal maken ze daar ook een zogenoemd niet-fysiek model van. En niet-fysiek heet dan weer logisch.

Maar voor jou is een klant natuurlijk een klant. Soms heb je één record nodig om gegevens over de klant op te bergen, maar vaak wat meer.

Hoe hou jij jouw klantgegevens nu bij, Ignatius?’

‘Oh, heel simpel, ik heb een multo-cahier met tabbladen. Ik schrijf op wat ik wil onthouden, en trek hier en daar wat lijnen om mijn aantekeningen wat in te delen. Dat bevalt me op zich wel goed. Alleen heb ik het eigenlijk te druk om alles bij te houden.’

Maarre..., Loek: die Theo, die zwager van me, dat is toch een clevere jongen. Waarom ziet hij niet wat wij wel zien? Waarom praat hij niet gewoon over records?’

Waarom haalt hij de klant en het record door elkaar? Dus ook de fiets en de schuur? Is dat domheid? Of is het zwendel? Want er wordt dik voor betaald.’

‘Ignatius, als je de goede vrede in de familie wilt bewaren, moet je het daar maar niet teveel over hebben. Data-architecten en information engineers geloven nu eenmaal dat de entity-relation boodschap de oplossing is voor hun ontwerpprobleem.’

Dat maken ze elkaar wijs, en daarin voeden ze elkaar op. En er is een hele upper case industry om dat geloof te ondersteunen met steeds mooiere tools en dure opleidingen. Daar is veel geld mee gemoeid. En dikke banen.’

‘Loek, ik snap het, we nemen er nog een. Op de uppercut industry. Dat moeten slimme jongens zijn.’